

Adoptie-advies RSJ mist deugdelijke onderbouwing

Stop met interlandelijke adoptie, adviseert de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ). Binnenkort buigt de Tweede Kamer zich over dit ongewoon stellige advies. Zo'n rabiaat advies moet wel bijzonder stevig gefundeerd zijn. Helaas is dat niet het geval.

Nederland heeft het Haags Adoptieverdrag ondertekend waarin staat dat interlandelijke adoptie een laatste redmiddel is voor kinderen die anders in een kindertehuis zouden moeten opgroeien. Opgroeien in een tehuis is buitengewoon schadelijk voor kinderen, zo hebben talloze studies inmiddels overtuigend aangetoond. Alle ontwikkelingsgebieden worden getroffen: hersengroei, lichamelijke groei, gehechtheid, intelligentie en schoolprestaties, en sociaal-emotioneel functioneren. Ook onze Leidse studies in kindertehuizen in Griekenland, Oekraïne en India lieten enorme achterstanden bij de kinderen zien. Kinderen zijn echt veel beter af in een gezin.

Maar helaas is nog niet voor elk kind in eigen land een (pleeg- of adoptie-)gezin beschikbaar. In dat geval is interlandelijke adoptie de enige *kindwaardige* optie want het is een bewezen effectieve maatregel. Vergeleken met kinderen die moeten achterblijven in een tehuis zijn interlandelijk geadopteerden in alle opzichten veel beter af. In meta-analyses van honderden studies naar het wel en wee van adoptiekinderen hebben we onomstotelijk kunnen vaststellen dat interlandelijk geadopteerde kinderen een verrassend grote inhaalslag maken op alle terreinen van de ontwikkeling, inclusief gebieden die doorgaans als vooral genetisch bepaald worden beschouwd, zoals IQ en lengtegroei. Bij een relatief kleine minderheid lukt die inhaalslag niet of niet zo snel als gewenst, maar dat mag niet de beeldvorming voor alle interlandelijke adopties gaan bepalen.

Gehechtheidsproblemen

De Raad beschouwt het risico op problemen met gehechtheid als een sterk pedagogisch argument tegen interlandelijke adoptie. Adoptie zou de ontwikkeling van een veilige gehechtheid verstoren en zo de toekomstige relatie- en identiteitsontwikkeling van een kind schaden. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat het omgekeerde het geval is: verwaarlozing en mishandeling in kindertehuizen veroorzaken ernstige problemen met gehechtheid, terwijl plaatsing in een adoptie- of pleeggezin gehechtheidsproblemen juist doet verminderen. Dat geldt voor de groep als totaal, en er zijn natuurlijk schrijnende uitzonderingen op deze regel, bijvoorbeeld doordat kinderen te vaak van pleeggezin naar pleeggezin worden overgeplaatst.

Aanzuigende en ondermijnende werking

Twee sociaal-politieke argumenten van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming staan centraal als het gaat over het adoptiebeleid, en de vraag is of de Raad daarmee niet haar boekje te buiten gaat. Ten eerste zou interlandelijke adoptie een 'aanzuigende werking' hebben, dus de vraag naar adoptiekinderen in Westerse landen zou het aanbod van potentiële adoptiekinderen uit arme landen verhogen. Ten tweede staat internationale adoptie de opbouw van jeugdzorg voor kinderen en hun gezin in het land van herkomst in de weg. Sterker nog: adoptie zou de plaatselijke jeugdbescherming zelfs ondermijnen en zorgen voor exponentiële groei van het aantal weeshuizen.

Maar de Raad is niet in staat deze argumenten met wetenschappelijke bevindingen te ondersteunen. We hebben elders (<http://www.opvoeding-wetenschap.nl/2016/11/03/is-kind-buitenland-halen-nog-tijd/>) laten zien dat de Raad hiervoor naar studies verwijst die geen enkele kwantitatieve onderbouwing kunnen geven aan de verregaande beweringen over aanzuigende marktwerking van adoptie. De argumentatie is ook niet plausibel. Het aantal wereldwijd internationaal geadopteerde kinderen over de jaren 2004-2016 is recent geschat op in totaal 331.567 adoptiekinderen. Alleen al Oekraïne telde in 2016 bijna 800 weeshuizen, met meer dan 100.000 kinderen. De in totaal 561 kinderen uit Oekraïne die in 2014 interlandelijk zijn geadopteerd (Selman, 2016) vallen hierbij totaal in het niet. En deze getalsverhoudingen zijn een goede afspiegeling van de verhoudingen wereldwijd. Een verdenking van aanzuigende of ondermijnende werking kent te veel gewicht toe aan zulke kleine aantallen.

Er zijn geen wetenschappelijke aanwijzingen dat interlandelijke adoptie een causale rol speelt in de groei van het aantal weeshuizen of in het wegwijnen van lokale jeugdzorg. Dit betekent niet dat die negatieve effecten van adoptie er niet kunnen zijn, het betekent wel dat een gezaghebbende Raad die deze boude beweringen doet, mag worden gehouden aan de verplichting deugdelijk bewijsmateriaal te overleggen. Of anders een toontje lager te zingen, en meer terughoudend te adviseren.

De Westerse grenzen dichtgooien voor tehuis kinderen uit andere landen is als het optrekken van een IJzeren Gordijn tegen vluchtelingen uit oorlogsgebieden: in beide gevallen vermindert de malaise van de slachtoffers niet, hoewel we allemaal hopen dat zowel kindertehuizen als oorlogsellende spoedig tot het verleden zullen behoren – een geruststellende wensdroom.

Femmie Juffer, bijzonder hoogleraar Adoptiestudies, Universiteit Leiden
Rien van IJzendoorn, hoogleraar Algemene Pedagogiek, Universiteit Leiden en Erasmus
Universiteit Rotterdam